

VÕRU MUUSIKAKOOL

SÜVAÕPPE MUUSIKALOO ÕPPEKAVA

1. EESMÄRGID

Klassikalise muusika süvaõppe õppekava rakendamine annab lastele ja noortele võimaluse õppida süvendatult tundma muusikat – omandada muusikalist kirjaoskust, õppida eri ajastutel loodud muusikat mõistma ning seda vastavalt interpreteerima. Pillimängu õppimine avab parimad võimalused, et tungida muusika peenematesse nüanssidesse, arendades õppureid isikliku kogemuse põhjal nii füüsiliselt kui ka vaimselt. Antud õppekava annab teadmised ja oskused soovi korral jätkata muusikahariduse omandamist kesk- ja/või kõrgemal tasemel. Muusikaainete õppes on õppeained omavahel tihedalt seotud ja õpilase areng sõltuvuses tehniliste ja vaimsete omaduste arendamise ajastamisest. Õpetajate ülesandeks on leida ja välja kujundada professionaalseks õppeks võimelised õpilased ja õppekava tervikliku täitmise korral suunata nad sobivale erialale.

Klassikalise muusika süvaõppes toimub:

- loomevõimete kavakindel arendamine;
- loominguprotsessi seaduspärasuste ja etappide tundmaõppimine;
- muusikateoste interpretatsioonivõimalustega tutvumine;
- aktiivse ja püsiva suhte loomine muusikakultuuriga;
- tehniliste oskuste arendamine;
- professionaalse muusikahariduse omandamiseks ettevalmistamine.

Nominaalne õpiaeg kestab 7 aastat. Õppeaastas on 35 õppenädalat.

2. ÕPPEAINETE LOETELU JA TUNNIJAOTUSKAVA

Õppeained	noorem aste				vanem aste		
	I tase		II tase		III tase		
	1. aasta	2. aasta	1. aasta	2. aasta	1. aasta	2. aasta	3. aasta
põhipill	2	2	2	2	2	2	2
solfedžo	2	2	2	2	2	2	2
muusikalugu				1	1	1	1
koosmusitseerimine		1	1	2	2	2	2
lisapill*				0,5	0,5	0,5	0,5

* valikaine

3. AINEKAVAD

3.1. Õppeaine nimetus: MUUSIKALUGU

Maht tundides: 1 rühmatund nädalas, kokku 140 tundi (4 õppeaastat 1 õppetund nädalas) + 35 iseseisva töö tundi (kontsertide küllastamine, arvustuste kirjutamine). Muusikaloo aine algab II taseme 2. aastal.

Õpetuse eesmärgid:

Õppida tundma muusikakultuuri paremikki, õppida orienteeruma erinevate ajastute muusikas, õppida mõistma ja interpreteerima erinevate heliloojate muusikat.

Õppeaine programm:

II taseme 2. aasta

- Sissejuhatav teema. Muusikaloo sisu, selle koht kooliteiste õppeainete hulgas. Muusikaline heli. Heli omadused. Heli teekond tekkimisest kuulajani.
- Muusika väljendusvahendid: meloodia, rütm, tempo, dünaamika, tämber, register, kooskõla (harmoonia), faktuur.
- Vokaalmuusika. Solistid. Ansamblid. Koorid. Nende koosseis.
- Instrumentaalmuusika. Sümfooniaorkestri pillid partituurijärjekorras. Pillirühmadest moodustuvad ansamblid (puupuhkpillikvartett jne.).
- Orel ja klaver (kaks kuningat). Süntesaator (kas kroonprints?). Pillid, mida tavaliselt sümfooniaorkestri põhikoosseisus ei esine. Instrumentaalansamblid ja orkestrid.
- Helitööde ülesehitus. Ühe- ja kahejaoline ülesehitus. Kolmejaoline vorm. Liht- ja liitvorm (kahe- ja kolmeosaline). Variatsioonid. Rondo
- Eesti rahvamuusika. Vanem ja uuem rahvalaul. Rahvapillid ja pillilood. Rahvatantsud.

Õppeaasta lõpuks oskavad õpilased ära tunda erinevaid pille nende tämbri järgi, teavad mis on instrumentaalmuusika; oskavad ära tunda inimhäälte erinevaid liike ja teavad, mis on vokaalmuusika; saavad aru erinevate instrumentaal- ja vokaalkoosseisude ülesehitusest ja tähendusest; teavad erineva ülesehitusega muusikateostest ning on aru saanud muusika väljendusvahenditest; on tutvunud eesti rahvamuusika alustega. Aine sooritamine toimub jooksvalt kontrolltööde hinnete alusel.

III taseme 1. aasta

- Keskaeg. Romaani ja gooti stiil. Gregooriuse laul. Varajane mitmehäälsus. Organum, motett. Rüütli laul. (Kasutada T. Siitanikoostatud kassette ja konsepte.)
- Renessans. Ajastu üldiseloostus, võrdlus keskajaga. Uued ilmalikud laulužanrid: ballata, madrigal. Tantsusüit. Pime muusik Firenzest Francesco Landini. Madalmaade koolkond, selle tähtsus polüfoonilise muusika arengus. Tähtsamad esindajad. Renessansi ajastul kasutatud pillidest.
- Barokk. Ajastu üldiseloostus, võrdlus renessansiga. Muusika iseloostus, tähtsamad žanrid.
- Johann Sebastian Bach. Inventsioonid, prelüüdid ja fuugad(HTK). Oreliteosed. Passacaglia ja fuuga c-moll. Orelitokaata ja fuuga d-moll.
- Georg Friedrich Händel – uusaegse karjäärkunstniku mudel. Ooperid, oratooriumid, süüdid. Largo oop. „Xerxes“, aaria oop. „Rinaldo“, „Veemuusika“, „Tulevärgimuusika“, koor oratooriumist „Messias“.
- Concerto grosso mõiste. Brandenburgi kontserdid. Vokaalmuusika. Mõni aaria või kantaadi osa.
- Klassitsism. Üldiseloostus. Uue helikeele võrdlusbarokiga. Uued žanrid.
- Joseph Haydn. Sümfoonia mõiste ja ülesehitus. Sonaat-allegro vorm. Instrumentaalkontsert. Keelpillikvartett. Sümfoonia nr. 103 Es-duur. Kontsert trompetile ja orkestrile Es-duur. Divertiment op. 3 nr. 5 F-duur.
- Wolfgang Amadeus Mozart. Sümfoonia nr. 40g-moll. Klaverisonaat k. 331 A-duur. Serenaad "Väike öömuusika". Ülevaade ooperiloomingust. Katkendid ooperitest

"Figaro pulm", "Don Giovanni", "Võluflööt". Reekviemi mõiste. Osad "Reekviemist" (nr.1 "Requiem", nr. 2 "Dies irae", nr. 7 "Lacrymosa").

- Ludvig van Beethoven. Helikeele erinevus võrrelduna Haydni ja Mozarti loominguga. Klaverisonaat op. 13 nr. 8 c-moll "Pateetiline". Klaverisonaat op. 27 nr. 14 cis-moll "Kuupaiste". Klaverisonaat op. 57 nr. 23 f-moll "Appassionata". Sümfoonia nr. 5. Sümfoonia nr. 9 (katkend sümfoonia lõpust - kooriga).

Õppeaasta lõpuks on õpilased aru saanud õhtumaade muusika arengust keskajast kuni klassitsismini ja meelde jätnud tähtsamate nendel ajastutel esinenud žanride omadused ning eelpool toodud teosed; samuti teavad nad, kes ja miks on „Viini klassikud”.

Aine sooritamine toimub jooksvalt kontrolltööde hinnete alusel.

III taseme 2. aasta

Romantism. Romantismi põhijooned kõikides kunstides.

- Franz Schubert. Laululooming. Laulud "Forell", "Muusikale", "Ave Maria". Ballaad "Metshaldjas". Laulutsüklid. „Kaunis möldrineiu” ("Rändamine", "Kuhu", "Kütt", "Mölder ja oja"). Talvine teekond ("Pärnapuu", "Kevadunelm", "Post", "Vares", „Leierkastimees"). Klaverimuusika. Valsid, muusikalised hetked, marsid. Kammermuusika. Kvintett klaverile, viiulile, violale, tšellole, kontrabassile D-duur op. 114 ("Forellikvintett"). Sümfooniad. Sümfoonia nr. 8 ("Lõpetamata") 1. osa.
- Fryderyk Chopin. Etüüdid. Etüüd op. 10 nr. 3E-duur, nr. 12 c-moll. Etüüd op. 25 nr. 1 As-duur. Prelüüdid. Prelüüd op. 28 nr. 15 Des-duur, op. 28 nr. 4 e-moll. Poloneesid. Polonees op. nr. 1 A-duur, op. 53 A-duur. Masurkad. Masurka op. 67 nr. 4 a-moll, op. 68 nr. 3 F-duur. Valsid. Vals op. 67 nr. 2 Cis-duur, op. 64 nr. 1 Des-duur.
- Robert Schumann. Klaverimuusika. Klaveripalade tsükkel "Karneval" ("Eusebius", "Florestan", "Chiarina", "Davidsbündlerite marss"). Klaveripalade tsükkel "Lastestseenid" ("Unistus").
- Ferenc Liszt. Klaverilooming. Mefisto-valss. Nokturn "Armuunelmad". Etüüd nr. 2 "Gnoomide ringmäng".

Rahvusromantism

- Norra muusika. Edvard Grieg. Klaveripalad. Orkestrimuusika. Lüüriline süitop. 54 (Norra talupoja marss). Muusika H. Ibseni draamale "Peer Gynt". Kontsert klaverile ja orkestrile a-moll.

Soome muusika

- Jean Sibelius. Sümfooniline poeem "Finlandia". "Kurbvalss". Sümfoonia nr. 2 IV osa. Süit viiulile ja keelpilliorkestrile III osa "Suvel" Vene muusika

Vene muusika

- Rahvalaulust Glinkani.
- Mihhail Glinka. Orkestrimuusika. Sümfooniline fantaasia "Kamarinskaja". Kontsertavamängud "Aragoni hota", "Õö Madridis". Ooperid. Ooperi "Ruslan ja Ludmilla" avamäng.
- Vene muusika 19. saj. II poolel. Võimas rühm.
- Aleksander Borodin. Ooper "Vürst Igor". Polovetside tantsud. Sümfoonia nr. 2 h-moll "Vägilassümfoonia" I osa.
- Modest Mussorgski. Laulud "Kirp", "Hällilaul Jeromuškale". Klaveripalade tsükkel "Pildid näituselt".
- Nikolai Rimski-Korsakov. Sümfooniline süit "Šeherezade". Ooper "Muinasjutt tsaar Saltanist", ("Kimalase lend").
- Pjotr Tšaikovski. Klaveripalade tsükkel "Aastaajad" (2-3 pala). Kontsert klaverile ja orkestrile nr. 1. Sümfooniad. Sümfoonia nr. 5. Ooperid. Ooper "Jevgeni Onegin"

(sissejuhatus, Tatjana ja Olga duett, Tatjana kirjastseen, Onegini aaria). Balletid. Numbrid ballettidest "Pähklipureja", "Uinuv kaunitar", "Luikede järv".

- Sergei Prokofjev. Balletid. Ballett "Romeo ja Julia" ("Tütarlaps Julia", "Montecchi ja Capuletti", "Rüütlite tants"). Sümfooniad. Sümfoonia nr. 1 ("Klassikaline").

Õppeaasta lõpuks teavad õpilased romantismiajastu uusi žanre ja heliloojate panust nende tekkimisel; teavad vene muusika arengust 10. sajandist 20. sajandini; oskavad vahet teha erinevate perioodide muusikal.

Aine sooritamine toimub jooksvalt kontrolltööde hinnete alusel.

III tase 3. aasta

- Eesti rahvusliku muusikakultuuri tekkimine 19. saj. keskel. Laulu- ja mänguseltsid, nende osatähtsus koorilaulu arengus.
- Esimesed üldlaulupeod. J. W. Jannseni tegevus I üldlaulupeoorganiseerimisel. Lõhe klerikaalse ja demokraatliku rahvuslikuliikumise leeri vahel. Laulupidude repertuaar, kunstiline külg ja nende tähtsus eesti muusikas.
- Eesti rahvusliku heliloomingu teerajajad A. Kunileid, A. Thomson, Fr. Saebelman, K. A. Hermann. Nende elu ja looming.
- Esimesed professionaalse haridusega heliloojad J. Kappel, M. Härma, K. Türnpu.
- I sümfooniaorkestri loomine 1900. a. A. Läte poolt. Tema looming ja muusikaline tegevus sajandialguse Tartus.
- Rahvusliku koorilaulu areng - M. Saar ja C. Kreek. Rahvaviiside arendusvõtted nende koorilauludes. Näiteid M. Saare klaveripaladest ja soololauludest. Vaimulikud rahvaviisid C. Kreegi loomingus. Katkend "Eesti reekviemist".
- Esimesed kompositsioonilase eriharidusega heliloojad R. Tobias ja A. Kapp. Nende osa eesti sümfoonilise muusika arendamises. (Avamängud "Julius Caesar" ja "Don Carlos".)
- Esimene eesti klaverikontsert. R. Tobiase "Kontsertpala". Esimesed oratooriumid (R. Tobiase "Joonase lähetamine" ja A. Kapi "Hiib").
- Põhjamaine helikeel H. Elleri instrumentaalmuusikas. (Sümfooniline poem "Koit"). Tema viiuli- ja klaveripalad. H. Elleri koolkond.
- E. Tubin - Eesti suurim sümfonist, esimese eesti balleti "Kratt" looja. (Katkend mõnest sümfooniast ja balletist "Kratt".)
- Rahvamuusika kasutamine V. Tormise muusikas. Võrdlus M. Härma, M. Saare ja C. Kreegiga. Näited - "Eesti kalendrilauludest", "Ingerimaa õhtud" jm.
- Uute muusikaväljendusvahendite areng 1960. aastate instrumentaalmuusikas: Neoklassitsism (E. Tamberg "Concerto grosso", J. Rääts "Kontsert kammerorkestrile", A. Pärt "Partita"). Kollaaž (A. Pärt "Kollaaž „BACH"). Aleatoorika (J. Koha "Rondo"). Dodekafoonia (A. Pärt "Nekroloog").
- Uusi jooni XX saj. II poolel sündinud heliloojate loomingus. L. Sumera, E.-S. Tüür jt.
- Ülevaade eesti ooperi arengust. E. Aav, E. Kapp, V. Kapp, G. Ernesaks, E. Tamberg.

Õppeaasta lõpuks teavad õpilased eesti kunstmuusika arenemisest ärkamisajast tänapäevani ja oskavad seda võrrelda euroopa muusikaparemikuga.

Aine sooritamine toimub jooksvalt kontrolltööde hinnete alusel.

Õppematerjalid

Anu Kõlar „Muusikalugu”

Maret Tomson „Muusikalugu” V klassile

Anneli Petersoo, Katri Peetsalu „Muusikalugu” VI klassile

Õppematerjalid aadressidelt www.koolielu.ee, www.ttc.ee/eesti_muusika

Juhend kontserdiarvustuse kirjutamiseks.

Õppeaasta jooksul külastab Võru Muusikakooli õpilane vähemalt nelja kontserti ja kirjutab igaühe kohta eraldi ülevaate.

Kindlasti on tarvis kirja panna:

- Koht, kus kuulasid kontserti
- Missugusel kuupäeval ja kellaajal kontsert toimus
- Kes esinesid
- Kes esinejatest kõige rohkem meeldis ja miks
- Keda esinejatest teadsid varem ja kelle kohta tahaksid rohkem teada saada
- Missugune teos meeldis ja miks
- Missugune teos ei meeldinud ja miks
- Kes heliloojatest oli sulle tuttav, aga kelle kohta tahaksid rohkem teada saada
- Kas kuulasid süva-, pop-, rockmuusikat v.m. – püüa liigitada

Lisanõuandeid

- Koori puhul proovi kuulata, kas sõnadest saad aru ja pane lühidalt kirja laulude sisu
- Orkestri puhul püüa kuulata, missugused pillid mängivad soolosis, missuguste pillide kooskõla on kõige põnevam, soojem, ilusam, pehmem, karvasem jne.
- Solisti puhul püüa ära tunda, kas esineja avas pala pealkirjas öeldu ka sinule arusaadavalt.